

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र विशारद (B.Lib I. Sc.)

परीक्षा : मे- २०२३

सत्र - १

विषय : ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्राची मूलतत्त्वे (BL-31-121)

दिनांक : २३/०५/२०२३

गुण : १००

वेळ : दु. २.०० ते दु. ५.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

- प्र.१ योग्य पर्याय निवडा (१०)
१. सिद्धांतानुसार वाचकाचा वेळ वाचला पाहिजे.
अ) ५ ब) ३
क) ४ ड) १
 २.हा ग्रंथालय शास्त्राचा दुसरा सिद्धांत आहे.
अ) वाचकाचा वेळ वाचवा ब) ग्रंथ हे उपयोगासाठी आहेत
क) प्रत्येक वाचकाला त्याचा ग्रंथ मिळाला ड) ग्रंथालय वर्धिष्णू आहे.
पाहिजे.
 ३.सिद्धांतानुसार ग्रंथालय ही वर्धिष्णू संस्था आहे.
अ) ५ ब) ३
क) ४ ड) १
 ४.हा ग्रंथालयशास्त्राचा तिसरा सिद्धांत आहे.
अ) प्रत्येक वाचकाला त्याचा ग्रंथ मिळाला ब) वाचकाचा वेळ वाचवा
पाहिजे.
क) प्रत्येक ग्रंथाला त्याचा वाचक मिळाला ड) ग्रंथ हे उपयोगाकरिता आहेत
पाहिजे
 ५. ग्रंथ पाहण्यास व निवडण्यास जी मोकळीक दिली जाते तिलापद्धत म्हणतात.
अ) मुक्तद्वार पद्धत ब) बंदिस्त पद्धत
क) वरील पैकी दोन्ही ड) वरील पैकी कोणते नाही
 ६. ग्रंथालयाचे प्रमुख प्रकार पडतात
अ) ४ ब) ५
क) ३ ड) २
 ७. ग्रंथनिवड, ग्रंथ खरेदी, ग्रन्थनोंद, ग्रंथालय व्यवस्थापन इ ग्रंथालयविषयक सर्व कामे
ग्रंथालयात करतात.
अ) मध्यवर्ती ग्रंथालय ब) वर्ग ग्रंथालय
क) पेटिवर्ग ग्रंथालय ड) वरील पैकी कोणते नाही.
 ८. विद्यापीठाचे व असे दोन भाग पडतात
अ) मध्यवर्ती ग्रंथालय व विभागीय ग्रंथालय ब) मध्यवर्ती ग्रंथालय व फिरते ग्रंथालय
क) फिरते ग्रंथालय व विभागीय ग्रंथालय ड) वरील पैकी कोणते नाही.
 ९. भारतात फिरत्या ग्रंथालयाचा प्रयोग साली झाला.
अ) १९४० ब) १९५०
क) १९३९ ड) १९४५
 १०. ग्रंथालयाचे प्रमुख प्रकार कोणते
अ) शैक्षणिक ब) सार्वजनिक
क) विशेष ड) वरील सर्व

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)
१. ग्रंथालयाचे नवीन पर्व विशद करा
 २. भारतीय ग्रंथालय संघ बदल सविस्तर माहिती लिहा
 ३. शैक्षणिक ग्रंथालयांचे प्रकार विशद करा
- प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)
१. डॉ रंगनाथन यांच्या बदल सविस्तर माहिती लिहा
 २. ग्रंथालयाची पाच सूत्रे विशद करा
 ३. ग्रंथालयाच्या प्रकारांबद्दल सविस्तर माहिती लिहा
- प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २) (२०)
१. राष्ट्रीय विज्ञान ग्रंथालय
 २. फार्मिगटन प्लॅन
 ३. १९६७ महाराष्ट्र राज्य सार्वजनिक ग्रंथालय कायद्याची वैशिष्ट्ये विशद करा

English Translation

Philosophy of Library Information Science (BL-31-121)

- Q. 1 Choose the correct option** (10)
1. Save the time of the reader is ----- law of library science
 - a) 5
 - b) 3
 - c) 4
 - d) 1
 2. The second law of library science is -----
 - a) Save the time of the reader
 - b) Books are for use
 - c) Every reader his book
 - d) Library is a growing organism
 3. As per the ----- law of library science library is a growing organism
 - a) 5
 - b) 3
 - c) 4
 - d) 2
 4. The third law of library science is -----
 - a) Every reader his book
 - b) Save the time of the reader
 - c) Every reader his book
 - d) Books are for use
 5. To view and select books as per choice is offered in
 - a) open access system
 - b) closed access system
 - c) Both of them
 - d) none of the above
 6. Main types of libraries are
 - a) 4
 - b) 5
 - c) 3
 - d) 1
 7. All library related work such as book selection, book purchase, cataloguing, library management etc. are done by
 - a) Central library
 - b) class library
 - c) Cabinet library
 - d) All of the above
 8. There are - and - types of University libraries
 - a) Central library and departmental library
 - b) central library and mobile library
 - c) mobile library and departmental library
 - d) none of the above
 9. Mobile library was introduced in India in
 - a) 1940
 - b) 1950
 - c) 1931
 - d) 1945
 10. Main types of libraries are
 - a) Academic
 - b) Public
 - c) Special
 - d) All of the above

- Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)**
1. Explain the modern concept of library
 2. Write in detail about Indian library association
 3. Explain the types of academic libraries
- Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) (40)**
1. Write in detail about Dr. S R Ranganathan
 2. Explain the five laws of library science
 3. Write in detail about types of library
- Q. 4 Write Short notes (Any 2) (20)**
1. National Science library
 2. Farmington Plan
 3. Features of Maharashtra State Public library act 1967
-